

Nghị định mới về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử: Một số nội dung cần quan tâm

Phạm Văn Toàn

Phó Cục trưởng Cục An toàn bức xạ và hạt nhân, Bộ Khoa học và Công nghệ

Ngày 09/3/2026, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 71/2026/NĐ-CP quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử (Nghị định 71). Việc ban hành Nghị định 71 nhằm hoàn thiện hệ thống pháp luật liên quan đến xử lý vi phạm trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử, tạo cơ sở pháp lý đầy đủ hơn để kiểm soát, ngăn chặn và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm trong hoạt động ứng dụng bức xạ và hạt nhân.

Những nội dung mới

Phân định ranh giới giữa xử phạt hành chính và truy cứu trách nhiệm hình sự

Một trong những điểm đổi mới quan trọng của Nghị định 71 là làm rõ ranh giới giữa vi phạm hành chính và hành vi có dấu hiệu tội phạm theo quy định của pháp luật hình sự. Theo đó, nguyên tắc chung được xác lập là chỉ áp dụng xử phạt hành chính đối với những hành vi chưa đủ yếu tố cấu thành tội phạm. Các hành vi như thăm dò khoáng sản phóng xạ không có giấy phép hoặc giấy phép hết hiệu lực; nhập khẩu chất thải phóng xạ trái quy định; không triển khai biện pháp phòng ngừa dẫn đến sự cố bức xạ hoặc hạt nhân; xả thải chất phóng xạ không đúng quy trình hoặc vượt ngưỡng cho phép, v.v nếu có dấu

NGHỊ ĐỊNH SỐ 71/2026/NĐ-CP QUY ĐỊNH XỬ PHẠT VI PHẠM HÀNH CHÍNH TRONG LĨNH VỰC NĂNG LƯỢNG NGUYÊN TỬ

Nghị định quy định về các hành vi vi phạm hành chính, hình thức xử phạt, mức xử phạt và thẩm quyền xử lý trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử, biện pháp khắc phục hậu quả đối với vi phạm quy định.

HÌNH THỨC VÀ MỨC XỬ PHẠT CHÍNH

Mức phạt tiền tối đa lên đến 2 tỷ đồng

Phạt tiền tối đa 1 tỷ đồng đối với cá nhân, 2 tỷ đồng đối với tổ chức

Hình thức xử phạt bổ sung

Tước quyền sử dụng giấy phép từ 01-03 tháng hoặc đình chỉ hoạt động có thời hạn.

Nhóm Hành vi Vi phạm | Mức phạt tiền (Tổ chức)

<p>Vi phạm về khai báo, thông báo thiết bị nguồn phóng xạ</p> <p>2.000.000 - 120.000.000 VND</p>	<p>Vi phạm quy định về giấy phép tiến hành công việc bức xạ</p> <p>20.000.000 - 800.000.000 VND</p>	<p>Vi phạm về an toàn, an ninh nguồn phóng xạ</p> <p>20.000.000 - 100.000.000 VND</p>
--	---	---

NHÓM HÀNH VI VI PHẠM PHÁP KHÁC PHỤ

04
Nhóm vi phạm trọng yếu

Giấy phép
Nhà máy điện hạt nhân

Biện pháp khắc phục hậu quả bắt buộc

Buộc tẩy xạ

Thu hồi chất thải phóng xạ

Xử lý cho trẻ em

Trách nhiệm trong bồi thường

Buộc mua bảo hiểm trách nhiệm bồi thường

Nghị định 71 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử. Nguồn: TG.

Số 5 năm 2026

TẠP CHÍ
KHOA HỌC & CÔNG NGHỆ
VIỆT NAM

51

hiệu hình sự thì phải chuyển hồ sơ sang cơ quan điều tra để xử lý theo quy định.

Đáng lưu ý, đối với hành vi sử dụng, vận chuyển hoặc lưu giữ nguồn phóng xạ khi chưa được cấp phép hoặc giấy phép đã hết hạn, cơ quan có thẩm quyền không xử phạt hành chính ngay mà phải chuyển cơ quan Công an xem xét. Chỉ trong trường hợp chưa đủ yếu tố cấu thành tội phạm thì mới áp dụng chế tài hành chính.

Điều chỉnh tăng đáng kể mức xử phạt tiền

Nghị định 71 đã nâng mức phạt tiền đối với đa số hành vi vi phạm, với mức tăng dao động từ 1,5 đến 2,5 lần so với quy định trước đó. Đặc biệt, đối với hành vi sử dụng thiết bị bức xạ hoặc nguồn phóng xạ không có giấy phép, mức phạt được xây dựng theo hướng phân loại cụ thể dựa trên số lượng thiết bị, số lượng nguồn và mức độ nguy hiểm, qua đó bảo đảm tính hợp lý, công bằng và sát với thực tế quản lý.

Mở rộng phạm vi điều chỉnh, bổ sung nhiều hành vi vi phạm mới

Nghị định 71 đã cập nhật và bổ sung thêm nhiều nhóm hành vi vi phạm mà trước đây chưa được quy định đầy đủ, nhằm khắc phục khoảng trống pháp lý. Các nội dung mới đáng chú ý bao gồm: Quy định liên quan đến bảo đảm an ninh đối với nguồn phóng xạ và vật liệu hạt nhân; quản lý hoạt động của nhà máy điện hạt nhân theo toàn bộ vòng đời (từ khảo sát địa điểm, xây dựng, vận hành đến chấm dứt hoạt động); hoạt động của lò phản ứng nghiên cứu; quản lý dữ liệu và chuyển đổi số trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử, v.v. Việc mở rộng phạm vi điều chỉnh cho thấy sự thích ứng của hệ thống pháp luật với yêu cầu thực tiễn, sự phát triển của công nghệ cũng như xu hướng quản lý hiện đại.

Ngoài ra, Nghị định số 71 cũng cụ thể hóa các hành vi bị nghiêm cấm, đồng thời làm rõ trách nhiệm, nghĩa vụ của tổ chức, cá nhân theo Luật Năng lượng nguyên tử năm 2025 và các văn bản hướng dẫn, góp phần hạn chế tối đa khoảng trống trong quản lý.

Điều chỉnh thẩm quyền xử phạt và lập biên bản

Một điểm mới khác là việc sửa đổi, bổ sung quy định về thẩm quyền xử phạt và lập biên bản vi phạm hành chính của các cơ quan có liên quan. Nghị định 71 đã phân định rõ trách nhiệm giữa các chủ thể như: UBND các cấp, cơ quan quản lý về an toàn bức xạ và hạt nhân, cùng các lực lượng chức năng khác, v.v. Điều này giúp bảo đảm tính thống nhất, tránh chồng chéo trong quá trình thực thi và nâng cao hiệu quả xử lý vi phạm.

Bổ sung hình thức xử phạt và biện pháp khắc phục hậu quả

Bên cạnh các hình thức xử phạt chính như cảnh cáo và phạt tiền, Nghị định 71 đã quy định đa dạng hơn các biện

pháp xử phạt bổ sung, tùy theo mức độ vi phạm, như: Tước quyền sử dụng giấy phép, đình chỉ hoạt động có thời hạn, tịch thu tang vật, phương tiện vi phạm, hoặc trục xuất đối với cá nhân nước ngoài. Song song đó, các biện pháp khắc phục hậu quả cũng được quy định cụ thể hơn, bao gồm: Buộc thực hiện các yêu cầu về an toàn bức xạ và an ninh hạt nhân; kiểm định thiết bị X-quang, thiết bị xạ trị; thu hồi kết quả dịch vụ đã cung cấp; sửa chữa, cải tạo hoặc thay thế các hệ thống, cấu trúc không đáp ứng yêu cầu an toàn, v.v. Những quy định này góp phần xử lý triệt để hậu quả vi phạm và khôi phục trật tự quản lý nhà nước.

Một số vấn đề lưu ý

Nghị định 71 cho thấy những điểm mới nêu trên, đồng thời cũng khuyến cáo cho các bên liên quan:

Thứ nhất, nguy cơ bị xử lý hình sự có xu hướng gia tăng. Khi ranh giới giữa vi phạm hành chính và tội phạm được xác định rõ hơn, nhiều hành vi trước đây chỉ bị xử phạt hành chính có thể bị chuyển sang xử lý hình sự nếu đủ yếu tố cấu thành. Vì vậy, các tổ chức, cá nhân cần đặc biệt cẩn trọng trong các hoạt động liên quan đến nguồn phóng xạ.

Thứ hai, yêu cầu tuân thủ pháp luật ngày càng cao. Việc tăng mức xử phạt cùng với việc bổ sung thêm các hành vi vi phạm đòi hỏi các đơn vị phải rà soát, hoàn thiện quy trình nội bộ, bảo đảm đầy đủ điều kiện về an toàn, an ninh, cũng như thực hiện đúng các quy định của giấy phép.

Thứ ba, đối với các cơ sở hạt nhân, nhất là dự án nhà máy điện hạt nhân, cần chú trọng quản lý xuyên suốt toàn bộ vòng đời hoạt động, từ giai đoạn chuẩn bị đầu tư đến khi kết thúc, bảo đảm tuân thủ đầy đủ các quy định mới.

Thứ tư, yêu cầu thích ứng với phương thức quản lý hiện đại. Các quy định liên quan đến dữ liệu, chuyển đổi số và hoạt động dịch vụ đặt ra yêu cầu nâng cao năng lực quản trị, ứng dụng công nghệ và bảo đảm an toàn thông tin.

*

* *

Việc ban hành Nghị định 71 đánh dấu bước tiến quan trọng trong việc hoàn thiện khung pháp lý về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử. So với các quy định trước đây, Nghị định số 71/2026/NĐ-CP đã có nhiều đổi mới căn bản, thể hiện xu hướng tăng cường quản lý, nâng cao tính rắn đe và tiệm cận với mô hình quản lý hiện đại. Trong bối cảnh lĩnh vực năng lượng nguyên tử ngày càng phát triển, đi kèm với nhiều rủi ro tiềm ẩn, việc nắm bắt và thực hiện đúng các quy định của Nghị định 71 là yêu cầu bắt buộc đối với mọi tổ chức, cá nhân có liên quan, góp phần bảo đảm an toàn và phát triển bền vững.